

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum hæc sit vera, filius Dei factus est homo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

& diuinam naturam, ita sit differentia secundum modum signifi-

H. 3. orth. f. c. 6. cir. 6. & 67. a med.

H. 3. c. 4.

ficandi, ois ista questio ad rem diuinam spectat, non ut res est ab-

solute sed ut res est significata noie abstracto, puta deitas aut diui-

tas, vel aq. ualere, pura natura diuina eisenia diuina & hmoi.

In corpore articuli diae sunt conclusiones simul probata. Al-

ter est in Christo ea que sunt unius natura, non possunt

prædicari de alia in abstracto significata. Altera est. In

Christo ea que sunt utriusque nature, possunt indifferenter

Est epi. 83. in ter. medium & finillius.

D. 1247.

de nominibus concretis utriusque nature prædicari. Pro-

banf simul. Ea que sunt propria unius,

nō possunt uere prædicari de alio, nisi de eo quod est idē illi.

ergo ea que sunt unius nature, & car. Antecedens mani-

festatur, quia risibile non conuenit nisi ei, quod est homo. Consequencia uero

probat, primo: quia nomina concrete supponunt hypo-

stasim nature. Et confirmatur deinde secunda conclusio

auctoritate Leonis. Aduerte hic, quod abstracta & concreta

nomina, quamuis conueniant in significato formali (quo-

niam tam deitas, q. Deus deitatem signi-

ficat, & similiter tam humanitas, quam homo humanam si-

gnifica, natura) ex differenti tamen si-

gnificandi modo in uento in illis, alia oritur differentia quo

ad supposita per illa: nam abstractum nomen & significat

naturam, & supponit pro natura: deitas enim pro deitate

supponit. Concretum uero significat quidem naturā, sed etiam supponit pro habente naturam, ac per hoc pro hypostasi nature: hypostasis n. est habens naturam: Deus n. supponit pro habente deitatem, pro hypostasi diuine nature: & similiter homo pro habente humanam naturā, pro hypostasi humane nature: & similiter risibilitas, & significat risibile supponit pro habente risibilitatem. Et ideo risibilitas non prædicat de humanitate, sed risibile uere prædicat de hōe, qm idē est habens humanitatem & risibilitatem. Ex his igitur patet in primis assumptū in littera antecedē,

quædam dicuntur de filio Dei, q non dicuntur de diuina natura, sicut dicimus quod filius Dei est genitus, non tamen dicimus q natura diuina sit genita, ut in prima parte habitum est. Et similiter in mysterio incarnationis dicimus, quod filius Dei passus est, non autem dicimus quod diuina natura sit passa.

AD SECUNDVM dicēdū, quod incarnatio magis importat unionem ad carnem, quam carnis proprietatem. Vtraque autem natura in Christo, est unita alteri in persona, ratione cuius unionis, & diuina natura dicitur incarnata, & humana natura desiccata, ut supra dictum est.

AD TERTIVM dicēdum, quod ea que sunt diuina natura, dicuntur de humana natura, non secundum quod essentialiter competunt diuinæ, sed secundum quod participatiue deriuantur ad humanam naturam. Vnde ea, que participari non possunt a natura humana (sicut esse increatū, aut omnipotentem) nullo modo de humana natura dicuntur. Diuina autem natura nihil participatiue recipit ab humana natura, & ideo ea que sunt humane nature, nullo modo possunt dici de diuina natura.

ARTICVLVS VII. Vnū hac sit uera, Deus factus est hō.

AD SEPTVM sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa. Deus factus est hō. Cum n. homo significet substantiā, fieri homine, est fieri simpliciter: sed hæc est falsa, Deus factus est simpliciter, ergo hæc est falsa, Deus factus est hō.

¶ 2. Præter. Fieri hominem est mutari: sed Deus non potest esse subiectum mutationis, secundū illud Mala. 3. Ego dominus, & nō mutator, ergo uidetur quod hæc sit falsa, Deus factus est homo.

¶ 3. Præter. Homo secundū quod de Christo dicitur, supponit personā filij Dei: sed hæc est falsa, Deus factus est persona filij Dei, ergo hæc est falsa, Deus factus est homo.

SED CONTRA est, quod dicit Ioan. 1. Verbum caro factū est. Et sicut Athanasius dicit in Epistola ad Epictetū, qd dixit, Verbum caro factum est, simile est, ac si diceretur, quod Deus hō factus est.

scis ex relativa declaratione tam profundæ factionis, dicto quod licet fieri hominem, absolute importet mutationem

Super Questionis sextadecime Aristotelum sextum.

Titulus clarus est. In corpore articuli primo respondetur questio unica conclusionē. Hęc est uera, Deus factus est homo. Probaturque syllogismo satis clare politico & ordinato in littera, ita ut non sit opus formare illum.

Deinde aperitur, quod hæc propositio a multis diuersi modo intelligitur, iuxta dicta in primo huius questionis articulo de ista propositione, Deus est homo.

In responsione ad secundum, si dubitas uide scripta in articulo primo in responsione ad ultimum.

Et si tibi illa non sufficiunt, nec quiescis ex relativa declaratione tam profundæ factionis, dicto quod licet fieri hominem, absolute importet mutationem

Art. 1. quest.

Art. 1. quest.

Art. 1. quest.

In 4. p. 3. c. 1. dicitur.

Post illud articulo.

In subiecto acquirente humanam naturam, puta in materia, ac tamen personam aliquam fieri hominem, non importat mutationem in persona acquirente naturam humanam. Et ratio dicitur: quia subiectum quod fit homo, per transmutationem sui acquirit esse humanum: sed persona quae fit homo, sola noua personatione humanae naturae fit homo. Personare autem naturam humanam, non est mutari, sed subsistere nunc primo in illa.

Art. i. huius quae.

Art. i. huius quae.

En 107. 42.

RESPON. Dicendum, quod vnumquodque dicitur esse factum illud, quod de nouo incipit praedicari de ipso. Esse autem hominem, vere praedicatur de Deo, sicut dictum est, ita tamen quod non conuenit Deo esse hominem ab aeterno, sed ex tempore per assumptionem humanae naturae. Et ideo haec est vera, Deus factus est homo. Diuersimode tamen intelligitur a diuersis, sicut & haec, Deus est homo, vt supra dictum est. *

AD PRIMVM ergo dicendum, quod fieri hominem, est fieri simpliciter in omnibus his, in quibus humana natura incipit esse in supposito de nouo creato. Deus autem dicitur factus homo, eo quod humana natura incepit esse in supposito diuinae naturae, ab aeterno praexistente. Et ideo Deum fieri hominem, non est Deum fieri simpliciter.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut dictum est, fieri importat quod aliquid praedicatur de nouo de altero. Vnde, quodcumque aliquid de nouo praedicatur de altero cum mutatione eius, de quo dicitur, tunc fieri est mutari. Et hoc contingit in omnibus quae absolute dicuntur: non enim potest albedo aut magnitudo de nouo aduenire alicui, nisi per hoc quod de nouo mutatur ad albedinem, vel magnitudinem. Ea vero quae relative dicuntur, possunt de nouo praedicari de aliquo absque eius mutatione, sicut homo de nouo fit dexter absque sua mutatione, per motum illius, qui fit ei sinister. Vnde in talibus non oportet omne quod dicitur fieri, esse mutatum, quia hoc potest accedere per mutationem alterius. Et per hunc modum Deo dicimus, Domine refugium factus es nobis.

Esse autem hominem, conue-

¶ Super Quaestione sexdecima Articuli septimum.

Titulus clarus est.

In corpore duo sunt. Primo, ponitur duplex propositio: sensus improprius; & iuxta veramque respondeatur. Secundo, ponitur tertius sensus, qui solus est proprius, & respondeatur quaesito.

¶ Quo ad primum vide notitiam, quod in primo sensu copulauerbalis est, ly est. Et ly factus, ponitur uel adiectiuum subiecti, puta homo factus: sicut si diceretur, homo creatus, uel adiectiuum praedicae, puta Deus factus: ita quod sensus esset, vel quod factus homo est Deus, uel quod homo est Deus factus, Et utroque modo iudicatur falsa: & de secunda quidem non est dubium. Prima autem falsa iudicatur: quia ly homo, in subiecto stat pro hypotasi, ac per hoc dicendo, homo factus, enuntiat de persona humana facta, quod est Deus: constat autem, nullam esse personam siue humanam siue diuinam factam, si sit Deus: nam persona humana, quae est Deus, est non facta, sed genita ab aeterno, Deus de Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod homo supponit personam Filij Dei, non nudam, sed prout subsistit in humana natura. Et ideo quamuis haec sit falsa, Deus factus est persona filij Dei, est tamen haec uera, Deus factus est homo, ex eo quod est unicus humanae naturae.

¶ In secundo autem, quamuis improprio sensu, dicuntur quinque. primo, ponitur modus, quo sumitur ly factus: & dicitur sumi, ut modus determinans compositionem, sicut in propositionibus modalibus ly possibile, aut necessarium significare dicitur compositionem, ita quod propositio ista, Homo factus est Deus, sonat istam. Hominem esse Deum, factum est. Et propterea, secundo in littera explicatur dicitur sensus eius, scilicet, factum est, ut homo sit Deus, & similiter Deus factus est homo, factum est, ut Deus sit homo. Tertio dicitur, quod propositio utraque est uera in hoc sensu. Quarto, quod hic sensus non est proprius harum propositionum. Et ratio quidem logica est: quia ly factus, non est modus determinatus compositionis sicut ly possibile, aut necessarium. Ratio uero realis ad sensum respiciens, quae in littera redditur, cum quinto subiungitur, quo sensus ille potest proprietatem forte habere, est quia hic homo, de quo enuntiat factum esse Deum, non est factus Deus, ita quod neque ab aeterno, neque ex tempore factum est, ut homo, hoc est hic homo, esset Deus: contra. n. ¶ ly homo supponit in hac enuntiatione pro hoc homine: quia supponit personaliter & determinate, & quod hic homo est Deus ab aeterno genitus, non factus, est hypostasis filij Dei.

ARTICVLVS VII.

Vtrum haec sit uera, Homo factus est Deus.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur quod haec sit uera, Homo factus est Deus. Dicitur enim Romano. primo, Quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex femine Dauid secundum carnem: sed Christus, secundum quod homo, est ex femine Dauid secundum carnem. ergo homo factus est filius Dei.

¶ 2. Preterea Augustinus dicit in primo de Trinitate. * Talis erat illa susceptio, quae Deum hominem faceret, & hominem Deum: sed ratione illius susceptionis haec est uera, Deus factus est homo. ergo similiter haec est uera, Homo factus est Deus.

¶ 3. Praeterea Gregorius Nazanzenus dicit in Epistola ad Elidonium, Deus quidem humanatus est, homo autem deificatus, vel quolibet aliter

¶ In epistola ad Elidonium inter praedicandum & medium.

Locis sup. ar. 6. citatis.

Li. 1. c. 13. circa prin. 10. 3.

In epistola ad Elidonium inter praedicandum & medium.

Tertia S. Thomae. Non